

P

pack journalism ks. pakkajournalismi

pack shot Lähikuva mainostettavasta tuotteesta televisiomainoksessa.

PAD 1) Ohjelman yhteyteen liitetty digitaalisen radiovastaanottimen näyttöruudulta luettava tai tulostettava oheistieto, esimerkiksi soivan musiikkikappaleen sanat (*program associated data*). 2) Kosketusnäytön ympärille rakennettu tietokone (*personal access device*).

pahan maailman syndrooma Näkemys siitä, että media antaa yleisölleen rikosten, kuten ryöstöjen tai raiskausten yleisyydestä liioitellun kuvan, mikä vaikuttaa kielteisesti mediayleisön käsityksiin ympäröivästä todellisuudesta.

paikallisjournalismi Maantieteellisesti aihevalinnaltaan ja yleisöltään rajattu tai nimenomaan alueellisesti kiinnostava journalismi. Paikallisjournalismia harjoittavat varsinkin toimialueeltaan rajatut joukkoviestimet kuten paikallislehdet ja –radiot. Suuremmissa sanomalehdissä saattaa olla paikallisjournalistisia aluesivuja esimerkiksi lukijakampanjoiden yhteydessä.

paikallislehti Sanomalehtimäinen, likeyritysluonteinen, epäpoliittinen ja tilauspohjainen julkaisu, joka ilmestyy 1-4 kertaa viikossa ja leviää yhteen tai muutamaa kuntaan tai kaupunginosaan. Paikallislehden pääasiallinen sisältö muodostuu suppean levikkialueensa asioista.

paikallismedia Suppealla alueella toimiva joukkoviestin, esimerkiksi paikallislehti tai paikallisradio.

paikallisradio Valtioneuvoston määräaikaiseen toimilupaan pohjautuva ja radiotekniikkaa hyödyntävä, yksityisomistuksellinen ja mainostuloilla toimintansa rahoittava joukkotiedotusväline. Yksittäisen paikallisradion kuuluvuusalue on teknisesti rajoitettu muutamaa kuntaan, joskin paikalliseksi radiotoiminnaksi katsotaan enintään kolmen radioaseman yhteislähetykset. Lupaehtojensa mukaan paikallisradioiden ohjelmistojen on sisällettävä tietoja paikallisista asioista ja edistettävä paikallista kulttuuria ja kansalaisten avointa keskustelua. Toimiluvan haltijan omalle tuotannolle ja mainonnan osuudelle on asetettu tietyt vähimmäis- ja enimmäisosuudet. Toimiluvan haltijan on lisäksi annettava lähetyisaikaa toimialueensa kunnille, seurakunnille, kulttuuri-, sivistys-, harrastus- ja muille aatteellisille yhteisöille näiden halutessa enintään tuotantokustannuksia vastaavalla korvauksella.

paikkavinjetti Jutun alkuun liitetty maininta jutun tapahtuma- tai raportointipaikasta.

painos 1) Lehden bruttolevikki eli maksullisten tilausten, irtonumeromyynnin, vapaakappaleiden ja työkappaleiden yhteismäärä. 2) Painotuotteesta yhdellä kertaa valmistettu erä tai yksi tällaisen erän kappale. Saman julkaisuajankohdan aikana painettujen, ulkoasultaan hieman vaihtelevien lehtien yhteismäärä (ensimmäinen painos, toinen painos jne.). Sanomalehden yksittäisen numeron eri painokset toteutetaan ns. vaihtosivujen avulla, joilla kerrotaan jokin lehden painamisen aikana tapahtuva yllättävä uutistapahtuma tai jollekin seurattavalle uutistapahtumalle painamisen aikana tapahtuvat muutokset.

painostusryhmä Joukko poliittiseen vaikuttamiseen pyrkiviä kansalaisia, jotka usein hyödyntävät mediaa toiminnassaan.

painovapaus ks. sananvapaus

painovapauslaki Alunperin vuonna 1919 säädetty laki painotuotteista ja niihin sovellettavasta sananvapaudesta sekä toimittajien ja julkaisijoiden vastuusta. Useaan otteeseen täydennetty ja tarkistettu laki yhdistettiin *Sananvapauslakiin* vuonna 2003.

painoviestin ks. joukkoviestin

painoviestintä ks. viestintä

painovirhe Painamista edeltänyt oikeinkirjoitus- tai muu virhe lehtijutussa.

pakina ks. journalistinen genre

pakkajournalismi Samaa aihetta koskeva yhdenmukainen raportointi erityisesti toimittajille järjestettyjen tiedotustilaisuuksien pohjalta.

pakkoefekti Median toimintamalli, jonka mukaan yksittäisestä ilmiöstä on uutisoitava mahdollisimman nopeasti mediakilpailun ja reaaliaikaistumisen vaatimusten takia. Pakkoefektistä on hyötynyt erityisesti monikansallinen viihdeteollisuus.

pakkojuttu 1) Tärkeä juttu, jonka on ehdottomasti oltava lehden seuraavassa numerossa. 2) Toimituksen johdon määräyksestä (usein ei-journalistisista syistä) tehtävä ja julkaistava juttu.

pakkokappale Painotuote, jonka kirjapaino on velvollinen toimittamaan vapaakappaleena yliopistojen julkisiin kokoelmiin.

pakkokeino Sananvapauslakiin kirjattu viranomaisen mahdollisuus puuttua laittomaksi todetun mediatuotokseen jakeluun tai epäillyn median kautta tapahtuneen rikoksen selvittämiseen. Pakkokeinomenetelmiä ovat verkkoviestin tunnistamistietojen luovuttaminen, verkkoviestin jakelun keskeyttäminen ja julkaisun takavarikko.

pakkolisenssi ks. pakkolisenssijärjestelmä

pakkolisenssijärjestelmä Tekijänoikeuslakiin kuuluva erillismahdollisuus teoksen käyttämisestä tietyt ehtoja noudattaen ilman että oikeudenhaltijoita tarvitsee kuulla erikseen. Tekijänoikeuksien haltijoille on kuitenkin maksettava käytöstä korvaus tekijänoikeusjärjestön välityksellä.

palaute Tieto siitä, että vastaanottaja on reagoinut lähetettyyn sanomaan.

palkki Suorakaiteen muotoinen elementti jutussa tai ilmoituksessa.

palomuri 1) Tekninen järjestely, jonka avulla estetään ulkopuolisten pääsy internetiin kytketyn lähiverkon tietokoneisiin tai rajoitetaan pääsy lähiverkosta internetiin. 2) Laitteista ja ohjelmistoista koostuva organisaation tietojärjestelmä, jonka läpi kulkee kaikki liikenne yrityksen sisäisen verkon ja ulkoisen internet-verkon välillä.

palsta 1) Painotuotteen allekkaisten tekstirivien sarja. Pystysuorin välikkein, linjoin tai valkoisella tilalla erotettu ja tekstiä tai kuvia sisältävä painetun sivun osa. 2) Jotakin toistuvaa aihepiiriä käsittelevä juttu tai tällaisten juttujen (aihealue)kokonaisuus (esimerkiksi autopalsta, kysymys-vastaus -palsta jne). 3) Kolumnistin tai kolumnistien säännönmukaisella paikalla lehdessä ilmestyvä erilaisia aiheita käsittelevä kirjoitus. 4) Tietoverkossa: tietyn aihepiirin artikkeleille tarkoitettu uutisryhmän osa.

palstalinjat Palstojen välissä olevat ohuet viivat.

palstamillimetri Millimetrin korkuinen ja palstan levyinen ilmoituksen osa.

palstanpitäjä Omalle palstalleen säännöllisesti kirjoittava henkilö.

palstanpää 1) Lehden sivulla olevan ylimääräisen tilan täyttämiseen käytettävä yleishyödyllinen tai lehden oma, nimenomaan maksuton ilmoitus. 2) Miinus.

palvelin ks. verkkopalvelin

palvelujuttu Jotakin tuotetta tai palvelua käsittelevä juttu, jonka sisältämän informaation katsotaan palvelevan lukijaa.

palvelulehti Kutsumanimi aikakauslehdelle, joka sisältää varsinkin naistenlehdille tyyppillistä aineistoa kuten reseptejä, kodin- ja kauneudenhoito-ohjeita.

pamfletti Lentolehtinen tai kirjanen, jota ei ole sidottu.

paneelitutkimus Tutkimusmenetelmä, jossa verrataan erilaisten koeryhmien kokemuksia toisiinsa. Samaa sovittua vastaajajoukkoa käytetään useiden eri kyselykertojen ajan.

panoraamalevy Kahden *broadsheet*-sivun yli ilman marginaalia jatkuvan kuvan painamisen salliva painolevy, joka kooltaan on siis kahden sivun mittainen.

panorointi Kameraliike, jossa paikallaan oleva kamera liikkuu vaakatasossa (sivusuunnassa) akselinsa ympäri erityisesti seuratessaan liikkuvaa kohdetta.

paparazzi Freelancer-pohjalta (usein salaa) toimiva, sensaatio- tai skandaalioitosten takia julkkiksia jahtaava valokuvaaja. Paparazzi-ilmiö syntyi Roomassa 1950-luvun lopulla useiden populaarilehtien kyllästyttyä siloteltuihin studiokuviiin. Lehdet halusivat maksaa enemmän yllätyksellisistä, todellisia tilanteita esittäivistä valokuvista. Kuvaajien taktiikkana oli saada julkisuudet henkilöt eläviin tilanteisiin tarpeen vaatiessa vaikka provosoimalla. Nimityksen lanseerasi italialainen elokuvaohjaaja Federico Fellini kutsuttuaan *La Dolce Vita*n kuvauksissa erästä lapsensa syntymää odottavaa kuvaajaa *paparazzoksi* ("isä raketiksi"). Kuvaaja oli koko ajan syöksymässä kuvauksista omille teilleen. Sittenmin nimitys levisi ko. elokuvassa näytelleen turhautuneen juorutoimittajan valokuvaajapartneriin.

paperback ks. pakkari

paperi 1) Kirjoittamiseen, piirtämiseen ja painamiseen käytettävä selluloosapohjainen tuote.
2) Sanomalehden kutsumanimitys ("päivän paperi").

paperiton toimisto Pelkästään sähköisiä viestintävälineitä (tietokoneita ja –verkkoja) käyttävä työpaikka.

paper trail Organisaatioiden tai henkilöiden toimintojen ja päätösten seuraaminen ja jäljittäminen niiden pohjalta syntyneiden asiakirjojen avulla.

paraatijulkisuus Seremoniallinen mediajulkisuus jonkin merkittävän vaikuttajan tai organisaation ympärillä. Paraatijulkisuus pitää näkyvillä samoja kulloinkin vallassa olevia henkilöitä, jotka jättävät varjoonsa ilman vaikutusvaltaa olevat henkilöt ja organisaatiot.

parafraasi Elokuvamusiikin käyttö kuvan ja tarinan esittämien asioiden vahvistajana ja sävyttäjänä.

parajournaali Aikakauslehti, joka sisältää yhteenvetoja muiden lehtien (erityisesti tieteellisten ja ammattilehtien) artikkeleista.

parasosiaalisuus Mediaa seuraavan henkilön kuvitteellinen vuorovaikutussuhde jonkun mediahahmon kanssa. Vastaanottajalle voi syntyä affektiivinen, mutta yksipuolinen "sukulaisuus- tai ystävyysuhde" erityisesti uutisankkuriin tai muuhun laajalti tunnettuun mediapersoonaan. Suhde on epätodellinen, mutta antaa vastaavanlaista sosiaalista ja emotionaalista tyydytystä kuin elävän elämän ihmissuhde. Television stimuloima vuorovaikutus antaa suhteelle lisäksi usein intiimin vaikutelman.

parinetsimisohjelma ks. tosi-tv

parlamentaarinen valvontamalli ks. joukkoviestintä: valvontamallit

paroni Yksittäisen median tai mediakonsernin pääomistaja.

partisaani Voimakkaan yksipuolinen näkökulma ja lähestymistapa käsiteltävään asiaan erityisesti politiikan journalismissa ja puoluelehdistössä.

partwork Sarja aikakauslehtiä, jotka muodostavat sarjan ilmestyttyä kiinteän julkaisukokonaisuuden.

pass-along readership Lehtien "myöhempien aikojen" lukijat, sekundääriyleisö, jotka eivät ole lehtien ostajia tai tilaajia, vaan esimerkiksi lukevat niitä kirjastoissa tai lainaavat ystäviltään. Tämän joukon seurauksena lehtien lukijamäärät ovat tilaajien ja ostajien määriä selvästi suuremmat. Tähän joukkoon voidaan laskea kuuluviksi myös tv-ohjelmien videotallentajat, jotka katsovat ohjelmat vasta joskus niiden lähetysajankohdan jälkeen.

paste-up ks. peisti

payola Toimittajan tai kustantajan rahana, tavarana tai palveluna saama hyöty jonkin asian julkistamisesta. Termi viittaa 1950-luvun amerikkalaisten radioasemien käytäntöön, jossa radiot soittivat levyjä artisteilta, levy-yhtiöiltä tai kuuntelijoilta saamaansa maksua vastaan.

pay-per-view-tv ks. kertamaksu-tv

PDA-laite (*personal digital assistant*) Kämmentietokone.

PDF (*portable document format*) Laite- ja ohjelmistoriippumaton tiedostomuoto, johon voidaan tallentaa taitettuja tai painettavaksi tarkoitettuja sivuja.

P2P (*peer-to-peer*) 1) Konsepti, jossa verkossa olevat koneet jakavat tiedostonsa muille nähtäväksi. 2) Ihmiseltä toiselle tapahtuva viestintä.

pehmeä uutinen ks. kova ja pehmeä uutinen

pehmoporno Sensuaalisesti provosoivat elokuvat, lehdet ja valokuvat, jotka ovat varsinaisia pornografisia esityksiä "miedompia".

peisti 1) Paperitaitettu sanomalehden sivu, jossa reproduktiokamerassa kuvataan sivunegatiivi painolevyn valmistusta varten. 2) Valmiiksi koottu ilmoitus.

peitto 1) Joukkoviestintien käyttäjien osuus siitä joukosta, jolla on mahdollisuus seurata ko. välineitä. Painetun viestinnän kohdalla kyse on lehden suhteellisesta tilaajatiheydestä jollakin lehden ilmestymisalueella, ja peittoprosentti lasketaan jakamalla tilausten määrä ko. alueen talouksien määrällä. Sähköisessä viestinnässä esimerkiksi kaapeli-tv:n kohdalla kyse on verkossa olevien kotitalouksien ja verkon alueella olevien kotitalouksien suhteesta. 2) Mainosvälineen kyky tavoittaa tietty kohderyhmä. Peitto voidaan ilmoittaa absoluuttisena levikki- tai käyttäjämäärälukuna tai suhteellisena lukuna kotitalouksista tai kohderyhmästä.

peliteoria (joukkoviestinnän) Näkemys siitä, että joukkoviestinnällä ei voi olla ongelmallisia seurauksia, koska mediasta etsitään enemmänkin viihdettä kuin vakavasti otettavaa tietoa.

pencil press Muistiinpanotekniikkaan pohjautuva nimitys lehdistössä työskenteleville toimittajille. Nimitys on nykyään harhaanjohtava, koska monet lehtijournalistit käyttävät nauhuria ja radio- ja tv-toimittajat vastaavasti kynää ja muistilehtiötä.

penetraatio 1) Laajuus, jolla yksittäinen media on onnistunut valtaamaan median yhteisiä yleisömarkkinoita. 2) Sanoman tavoitustaso (ts. läpäiseminen, tunkeutuminen).

pennilehdistö Ensimmäinen laajalle yleisölle tarkoitettu sanomalehtityyppi, joka syntyi 1830-luvulla. Lehdet maksoivat pennyn ja tarjosivat väkivaltaa, seksiä ja *human interest*-aineistoa vähemmän koulutetuille "kadunmiehille".

penny dreadful Nimitys 1800-luvun englantilaisesta skandaaliviihdelehdessä.

pennysaver ks. ilmaisjakelulehti

perintötekijä Tilanne, jossa yksittäisen tv- tai radio-ohjelman katsojalukuja nostaa ohjelman esittäminen välittömästi suosittu ohjelman jälkeen.

periodical Tietyin määräajoin, esimerkiksi viikoittain tai kuukausittain ilmestyvä aikakauslehti.

peritty yleisö Televisio- tai radioyleisön osajoukko, joka on ryhtynyt seuraamaan tiettyä kanavaa jo siltä tulleen edellisen ohjelman aikana.

personointi Mediatarjonnan määrittäminen vastaanottajan antamien profiilikuvausten ja hänen yksittäisten mediasisältömieltymistensä pohjalta. Digitaalinen uusmedia mahdollistaa sen, että tarjotusta esitysten kokonaisuudesta voidaan valita tai rajata pois yksittäisiä osia tai niiden yhdistelmiä.

peruskuva ks. avauskuva

petiitti ks. keili

PFS (*frames per second*) Elokuvafilemin näyttö- ja tallennusnopeus ruutuina sekunnissa.

phishing (*password fishing*).ks. verkkourkinta

phoblog Verkkosivusto, jonne käyttäjät voivat vapaasti lähettää digitaalisia kuvia.

photo call ks. järjestetty valokuva

photo opportunity ks. järjestetty valokuva

picture element ks. pikseli

pick-up Tiedotusmateriaalin kerääminen tiedotustilaisuudessa tai sen jälkeen.

picto fiction Voimakkaasti, hyvin monilla kuvilla kuvitettu novelli tai romaani.

pictorial Pääasiassa kuvista ja kuvakertomuksista koostuva sanoma- tai aikakauslehti.

pienjoukkoviestintä Joukkoviestintä perinteistä joukkoviestintää rajatummalle kohdejoukolle. Työyhteisön sisällä pienjoukkoviestimiä ovat esimerkiksi ilmoitustaulu, kiertokirje, pikatiedote, henkilöstölehti, toimintakertomus ja sisäinen radio.

pienryhmälehti ks. aikakauslehti

pienryhmäviestintä Suoraan vuorovaikutukseen perustuva keskinäisviestinnän muoto.

pihtiputaan mummo Lehden keskivertolukija, jonka on nähty määrittelevän juttujen yleisen ymmärrettävyytensä, ts. "mummon" on ymmärrettävä jutun sisältö. Lukijoiden koulutustason noustessa myös "mummon" ymmärtämyksen taso on kohonnut.

piilokamera Amerikkalaisen Allen Funtin kehittämä tv-ohjelmatyyppi, joka perustuu ihmisten salakuvaamiseen yleisillä paikoilla. Tarkoituksena on irvalla ihmisten reaktioille näiden jouduttua hullunkurisiin ohjelmaa varta vasten rakennettuihin (ongelma)tilanteisiin.

piilokuva Elokuvan tai tv-mainoksen kuvavirtaan piilotettu välähdyksenomainen kuvaruutu. Sekunnin murto-osan kestävä kuva näkyy ainoastaan pysäytyskuvana eikä erotu normaalinopeudella esitettyinä. Kuvan uskotaan vaikuttavan katsojaan alitajunnan tiedostamattomalla tasolla.

piilomainonta ks. puffi

piilotieto Sellainen organisaation jäsenten yhteinen tieto, jota ei ole lausuttu ääneen ja jota ei löydy mistään kirjoitetusta toiminta- ja periaateohjelmasta. Organisaation jäsenillä on usein varsin yhteinen käsitys organisaation tavoitteista ja siitä, millainen tekeminen yhteisössä on toivottua tai palkitsevaa.

piilovaikuttaminen ks. joukkoviestintä: vaikutukset

piirretty (elokuva) ks. animaatio

pikafakta Lehden tai tv-jutun tietolaatikko, johon on poimittu jutun keskeisimmät faktat perustiedoiksi lukijalle tai katsojalle.

pikahistoria Uutismaista tiedonvälitystä korostava yhteiskunnallinen ilmiö, jonka mukaisesti mikä tahansa vähänkin suurempi tapahtuma heijastuu hetkessä kaikkialle ympäristöönsä.

pikauutinen Sähkösanomatyypinen, kiireellisesti joukkoviestimissä julkaistavaksi tarkoitettu uutinen. Myös radio- tai tv-lähetyksen keskeyttävä ylimääräinen uutislähetys tai sen osa.

pikaviesti Lyhyt tietokoneella lähetettävä ja vastaanotettava tekstiviesti, joka ilmestyy heti vastaanottajana ruudulle. Jos vastaanottaja ei ole koneensa äärellä, viestin lähettäjä saa tästä tiedon pistäessään viestiä liikkeelle.

pikaviestin ks. joukkoviestin

pikaviestintä ks. viestintä

pikseli Digitaalisessa kuvankäsittelyssä pienin esitettävä ja käsiteltävissä oleva ja (sävytettävä, väritettävä, kasvatettava) binäärimuotoinen kuvaelementti, ”jonkin värinen ruutu”.

pilotti Uuden tv-sarjan ensimmäinen, usein pitkähäkö esittelyjakso.

pilottitutkimus Kohdeyleisön keskuudessa tehty tutkimus, jonka avulla voidaan arvioida jonkin uuden mediatuotteen, kuten tv-sarjan ja elokuvan vastaanottoa.

PIN (*personal identity number*) 1) Matkapuhelimessa käytettävä henkilökohtainen tunnusluku. 2) Tunnus, jolla voidaan suojata toimikortteja, laitteita ja palveluja.

pinnakkaisvedos Valokuva, joka on tehty negatiivista tai positiivista suoraan kosketukseen perustuvan menetelmän avulla samaan kokoon kuin alkuperäinen filmi.

PIP (*picture in picture*) ks. upotuskuva

piraattikopio Laiton tuotantokopio jostakin tekijänoikeudellisesta materiaalista (varsinkin äänilevystä tai videonauhasta).

piraattiradio ks. merirosvoradio

piratismi Usein laajamittainen, tekijänoikeudellista suojaa nauttivan aineiston luvaton kopiointi, taltioiminen, valmistaminen tai myyminen.

pisteohjelma Sarjaan kuulumaton radio- tai televisio-ohjelma, jolla on aikataulun mukainen

paikka ohjelmajärjestyksessä.

pitch ks. täky

pitkittäistutkimus Tutkimusmenetelmä, jossa analysoidaan mediavaikutuksissa pitkällä aikavälillä tapahtuneita muutoksia.

plagiaatti ks. plagiointi

plagiointi Toisen tuottaman teoksen tahallinen ja orjallinen jäljittely tai matkiminen. Plagioinnin moitittavuus tekijänoikeudellisin perustein edellyttää, että plagioitava tuote nauttii tekijänoikeutta.

plakaatti Käsin tehty mainos- tai muu juliste.

planning editor ks. futures editor

planssi Televisioruudussa näkyvä, usein mustalla taustalla ja vaaleilla kirjaimilla varustettu ja tekstigeneraattorille toteutettu graafinen palkki, jossa näkyvät esiintyvien henkilöiden kuten toimittajien tai haastateltavien nimi, ammatti jne. Tv-työssä puhutaan *nimiplanssista* tai ruudun alareunaan sijoitetusta *mahapplanssissa*.

planted news Propagoiva, epätäsmällisiä tietoja esittävä uutistoiminta.

play Jonkin uutisaiheen korostuminen mediassa (jutun koko, sijoitus, kuvitus, tekstityyppi, otsikon koko). Tiedotusvälineiden mielenkiintoa johonkin asiaan kutsutaan käsitteellä "*press play*".

playback-tekniikka Elokuvallinen kuvaustapa, jossa kohtaukseen tulevaa musiikkia soitetaan kuvauksen aikana henkilöiden ja liikkeiden tahdistamiseksi musiikin mukaan.

plogger Julkista verkkopäiväkirjaa pitävä poliitikko.

PMT Päättäjien keskuudessa toteutettava mediatutkimus, jolla selvitetään yksityisellä ja julkisella sektoreilla toimivien päätöksentekijöiden median käyttöä ja päätöksentekoprosessia.

podcast Tietoverkossa jaettava äänite, joka on mahdollista ladata omalle tietokoneella tai mp3-soittimeen ja kuunnella koska tahansa. Uusi jakso tilatusta podcastista latautuu koneelle automaattisesti sen ilmestyttyä. Ilmiö on saanut nimensä Applen iPod-soittimesta ja broadcastingista.

podcasting Ääni- ja videotiedostojen jakaminen internetin kautta.

pohjattu nauha ks. ajettu pulssi

poikkeavuuden vahvistumisen spiraali Tilanne, jossa jonkin poikkeava tilanteen esiin nostaminen mediassa tekee siitä yleisemmän ja enemmän sosiaalisen ongelman kuin mitä se todellisuudessa on.

point of hearing ks. kuulokulma

pokkari Useimmiten pehmeäkantinen ja pieni(tasku-)kokoinen kirja.

polaroid Tuotenimi itsestään kehittyville valokuvamateriaaleille.

poliisikierros Rikos- ja onnettomuus uutisten hankkiminen soittamalla säännöllisin väliajoin poliisilaitoksille, hälytyskeskuksiin, palokuntiin ja sairaaloihin.

politiikan journalismi ks. journalismi

polku Tiedoston paikka, kuten levyasema, kansio ja alikansio tietokoneen tiedostojärjestelmässä.

pooli-järjestelmä Joukkoviestimien toimintaa säätelevä tiedotusjärjestelmä, joka on rakennettu toimittajille ja kuvaajille jonkin tärkeän uutistapahtuman (valtiovierailun, sotatapahtumien jne.) raportointia varten. Järjestelmässä tietoa jaetaan vain pooliin ("uima-altaaseen") mukaan hyväksytyille. Järjestelmä antaa journalisteilla mahdollisuuden saada nopeasti kommentteja kyseisestä tapahtumasta, mutta mahdollistaa samalla tiedonvälityksen säätelemisen ja jopa sensuroinnin. Järjestelmä on yleinen varsinkin sotatapahtumia koskevassa uutisoinnissa.

POP (*picture out picture*) ks. monikuva

popcorn movie Suosittu, erittäin viihteellinen elokuva.

populismi Mediajulkisuuden laji, jossa suositaan henkilöitä, joiden ajatusten tai toimien arvioidaan parhaiten heijastavan ihmisten "yleistä makua" tai yleisiä odotuksia. Joukkoviestimet nähdään usein tällaisten populistisilla viesteillään "massoja" kosiskelevien henkilöiden kritiikittömiksi yhteistyökumppaneiksi.

pop up Näyttöruudulle yllättäen ilmestyvä verkkomainos.

pork Juttuun liittyvä aineisto, jota käytetään mahdollisesti myöhemmin.

pornografia Kuva, kirjoitus tai elokuva, jonka päätehtävänä on kiihottaa sukupuolisesti.

pornoistuminen Pornografisten tuotteiden arkipäiväistyminen ja siirtyminen valtavirtakulttuurin osaksi.

porrastettu otsikko ks. otsikko

portaali 1) Väylämäinen verkkopalvelu mahdollisimman suuren käyttäjämäärän houkuttelemiseksi internetin käytön aluksi tai myöhemmin. Palvelu koostuu suuresta määrästä monipuolista sisältöä yhdessä osoitteessa. 2) Internetiin sijoitettu laaja yrityksen tai yhteisön palvelusivusto.

portinvartija-tutkimus Tutkimus, jossa mielenkiinnon kohteena on journalistinen valintaprosessi eli seikat, jotka vaikuttavat jonkin asian julkistamiseen joukkoviestimissä ja toisaalta se, mikä on julkistetun ja julkisuuteen alunperin tarjotun materiaalin suhde. Portinvartijana toimimisessa kysymys on journalismin sisäisestä mekaanisesta toimintamallista, jossa "raakamateriaalina" virtaavien uutisten on selvittävä erilaisten toimitusbyrokraattisten, valikoivien suodattamien läpi. Nämä avaavat portteja tietynlaiselle informaatiolle ja sulkevat niitä toisenlaiselta informaatiolta. Portinvartijaksi kutsutaan journalistisessa valintaprosessissa vaikuttavaa journalistia, jolla on yksittäisen viestimen sisällä organisatorisen asemansa perusteella päätösvalta jonkin aineiston julkaisemisesta. Laajasti ottaen portinvartijan rooli näkyy myös kirjoittavan journalistin kohdalla tähän jutussaan tekemissä aihe- ja näkökulmavalinnoissa. Portinvartija-roolin ammatilliseksi funktioksi on nähty objektiivinen ja puolueeton uutisvalinta. Portinvartijan tekemiin valintoihin vaikuttavat kuitenkin yksilökohtaisten tekijöiden (journalistin oma arvomaailma, osakulttuuri, koulutus ja kokemus) lisäksi toimituskohtaiset tekijät (viestimen luonne, sidonnaisuudet, toimituksen sosiaaliset paineet, toimituksen resurssit tiedonhankintaan, tekniset edellytykset, palstatilat, lähetysaika) ja vastaanottajakohtaiset tekijät (arvostukset ja odotukset, osakulttuuri). Ilmiötä tutkinut White risti anonyymiksi jääneen portinvartija-koehenkilönsä *Mr. Gatesiksi*, josta myöhemmin on tullut portinvartijatehtävän synonyymi.

porttipalvelu ks. portaali

positiointi Psykologinen segmentointitekniikka, jonka tavoitteena on tuotteen iskostaminen kuluttajan mieleen.

postaus Usein päivitettävän verkkopäiväkirjan tuorein merkintä.

posteri 1) Juliste. 2) Tiivis, näytteille asetettu yhteenveto tutkimuksesta ja sen tuloksista tieteellisessä tilaisuudessa.

postikonttorijournalismi Journalismi, jolle on tyypillistä toimituksiin tulevan informaation passiivinen eteenpäin välittäminen tutkimatta tai analysoimatta juttujen kohteina olevia asioita.

postituslista Osoitteisto, johon kuuluville sähköpostin käyttäjille voidaan lähettää sama viesti yhdellä kertaa. Postituslistalla on yksi sähköpostiosoite.

postuumi Tekijän kuoltua julkaistu tai julkistettu kirja, elokuva tai vastaava teos (lat. *postum* "viimeinen").

potentiaalinen yleisö ks. yleisö

poterojournalismi Journalistien itsepintainen ja vankkumaton näkemys omasta työstään ja tärkeistä media-aiheista vaikka nämä ovat ristiriidassa mediayleisön oman tiedontarpeen ja käsiteltäviksi otettavien aiheiden kanssa. Tilanne johtaa herkästi siihen, että toimittajat ja mediayleisö vieraantuvat toisistaan.

potretti-formaatti ks. vertikaalitahto

POV (*point of view*) Subjektiiivinen kuvakulma elokuvassa eli se mitä esiintyjä itse näkee. Kamera sijoitetaan kohtauksen aikana siten, että sen avulla voidaan ilmaista jonkun kohtauksessa olevan henkilön, eläimen tai esineen näkökulmaa.

power play Tiettyjen (uutuus)levyjen soittaminen radioasemalla useampaan kertaan vuorokaudessa.

PR (*public relations*) ks. suhdetoiminta

pragmaattinen informaatioteoria Teoria, joka painottaa sanoman ja vastaanottajan välistä suhdetta ja vähentää vastaanottajan epätietoisuutta sanoman kuvaaman kohteen osalta.

precision journalism ks. tarkkuusjournalismi

pre-credit sequence Alkutekstejä edeltävä elokuvan jakso.

premi(ääri) Lehden tärkein, useimmiten pelkästään journalistista aineistoa sisältävä uutissivu, joka voi olla lehden etu- tai kolmos sivu (joskus poikkeustapauksissa viitossivu). Premiäärin sijainti riippuu siitä, mitkä sivut on varattu ilmoituksille.

prequel Suositusta, kaupallista menestystä hankkineesta elokuvasta tehty jatko-osa, jonka tapahtumat kuitenkin sijoittuvat ajallisesti tätä ennen.

presentaatio Mainoselokuva, jossa valokuvamalli, konsulentti, urheilija tai joku muu julkisuuden henkilö kehuu mainostettavaa tuotetta.

press 1) Lehdistö. 2) Koko mediakenttä.

press agency model ks. julkistamismalli

press agent Myönteistä mediajulkisuutta asiakkailleen omien mediasuhteittensa kautta tavoitteleva viestinnän ammattilainen.

press conference ks. tiedotustilaisuus

press council ks. lehdistöneuvosto

press gallery Joissakin toistuvien uutisten lähdepaikoissa, kuten oikeustalossa tai poliisilaitoksella toimittajille erikseen varatut työskentelytilat.

press play ks. play

press release ks. tiedote

preventiivinen julkisuustyö Kaikki ne yhteisön viestinnälliset toimet, joilla pyritään jo ennakolta välttämään yhteisöä koskevan kielteisen media uutisoinnin syntyminen ja leviäminen. Proaktiivisesta tiedottamisesta preventiivinen julkisuustyö eroaa näkymättömyydellään. Se edellyttää usein tiiviitä toimittajakontakteja ja syvällistä median ajattelu- ja toimintatapojen tuntemista.

preview Elokuvan, tv-sarjan tai -ohjelman julkaisemista edeltävä ennakkokatselu.

primary definers Henkilöt, esimerkiksi viranomaiset, joilla on asemansa puolesta mahdollisuus ja oikeus kommentoida tai tulkita virallisesti jotakin toimittajien kysymää asiaa.

prime time Vuorokauden ajanjakso, jolloin television yleisö on laajimmillaan (klo 20-23).

priming effect ks. sytytysilmiö

primääri teksti Kaikki median luomat ja yleisölleen välittämät tuotokset ennen niiden vastaanottamista ja tulkintaa.

primääri tietolähde Lähde, kuten tutkimusraportti, jonka välittämä tieto on uutta tai ennestään tutkitun tiedon uutta tulkintaa.

primäärivaikutuksen teoria Teoria, jonka mukaan viestiin sisältyvä ensimmäisen tieto muistetaan parhaiten.

primääriyleisö ks. yleisö

printtiliuska Tietotoimiston välittämän uutisen paperinen tulostus. Nykyisin tietotoimistojen välittämät uutiset ohjautuvat suoraan toimitusten tietokonepohjaisiin tekstikantoihin.

printtimedia Sanoma- ja aikakauslehdistä käytetty yhteisnimitys.

printtivuoro Sanomalehden työvuoro, jonka aikana toimittaja valitsee ja taittaa osastonsa sivuille tulevat uutiset ja muut jutut. Joissakin lehdissä printtivuorolaista kutsutaan myös *apusihteeriksi*.

prior restraint Hallituksen joukkoviestimille asettama julkaisukielto kansalliselle turvallisuudelle vahingolliseksi arvioitujen uutisten levittämisestä.

proaktiivinen kriisinhallinta Viestintäkulttuurin kehittäminen ja tiedotusvalmiuksien rakentaminen organisaatiossa mahdollisten poikkeustilanteiden varalta.

proaktiivinen viestintä Ennakoiva viestintätapa, jossa on kyse etukäteisvalmistautumisesta mahdollisesti eteen tulevin viestintätilanteisiin.

product placement ks. tuotesijoittelu

profiili 1) Tavoitemielikuva ja perusviestien kokonaisuus, jota organisaatio haluaa viestiä itsestään. Profiiliin vaikuttavat esimerkiksi organisaation tuotteet, toimitilat, asiakaspalvelun taso, esitteet ja toimitusjohtajan käyttäytyminen tv-haastattelussa. 2) Juttu, jonka tarkoituksena

on valottaa jonkin henkilön elämää ja persoonallisuutta tai jonkin instituution toimintoja tai historiaa. 3) Poikkileikkauskuva tuotteen tai median käyttäjäkunnasta.

profilointi 1) Yhteisön harjoittama toiminta sitä koskevien mielikuvien luomiseksi ja muokkaamiseksi. Kyse on haluttujen mielikuvakytkentöjen johdonmukaisesta ja pitkäjänteisestä rakentamisesta ja vahvistamisesta eri kohderyhmien tajunnassa, eräänlaisesta ”kantoaallon” määrittämisestä organisaation viestinnälle. 2) Lähetyksen tai ohjelmiston suuntaaminen ja sisällön määrittely sekä tarjontaan liittyvien mielikuvien rakentaminen erityiselle kohdeyleisölle. Profiloinnin tavoitteena on erottua riittävästi ja myönteisesti muista lähetyksistä tai ohjelmistoista.

prompteri ks. teleprompteri

propaganda Yleisen mielipiteen muokkaukseen tähtäävä, harkittu ajatusten, mielipiteiden ja oppien yksipuolinen ja manipuloiva levittäminen siten, että niistä tehtäisiin propagandan harjoittajalle edullisia päätelmiä. Propagandassa on kyse sellaisen aineiston levittämisestä, jonka alkuperän tai lähteet lähettäjä haluaa salata. Propagandalle on tyypillistä arvosidonnainen ajattelutapa, ajatusten levittäminen median kautta, tavoitteiden, vastakkaisten näkemysten ja tulosten salaaminen vastaanottajalta, pyrkimys yhdenmukaistaa vastaanottajan uskomukset, arvot ja käyttäytyminen sekä viestinnän tunneperäisyys ja loogisen ajattelun karttaminen. Propagandakeinoja ovat mustamaalaus, yleistykset, perustelemattomat väitteet, vastakkainasettelu, vastaanottajan imartelu, oman maineen korostaminen, vastaanottajaan samaistuminen ja vastustajien leimaaminen. *Valkoinen propaganda* kertoo avoimesti lähettäjänsä ja perustuu todenmukaisen, joskin valikoidun aineiston jakamiseen. *Harmaa propaganda* on vihjailevaa ja siinä tiedon alkuperä on vaikeasti kohdennettavissa. *Musta propaganda* sisältää valheita tai virheellistä informaatiota.

property Elokuvan pohjalla oleva alkuperäistarina, johon filmiyhtiö on ostanut filmausoikeudet.

prosessikoulukunta Viestintätutkimuksen suunta, joka tutkii sanomien siirtoa ja niihin liittyviä vaikutuksia.

protokolla Laajasti käyttöön otettu standardi tai yhteyskäytäntö, jonka avulla tietokoneet voivat viestiä toistensa kanssa.

provo Voimakkaan kärjekäs kannanotto verkkokeskustelussa.

pruju Karkeasti kirjoitettu tekstiluonnos.

pseudotapahtuma Vähemmän tärkeä tapahtuma, joka on järjestetty mediassa saatavan julkisuuden takia. Myös vähämerkityksellinen tapahtuma, jonka joukkoviestimet nostavat merkittäväksi puheenaiheeksi.

psykoanalyttinen elokuvateoria Tutkimussuuntaus, jossa tavoitteena on jäsentää elokuvan katsomiskokemusten psyykkisiä prosesseja. Tutkijoita kiinnostaa selittää, kuinka katsoja tiedostamattaan imeytyy elokuvan tuottamaan näkökulmaan ja mitä tuolla ”imeytymisen hetkellä” tapahtuu.

psykografia Television katsojien luokittelu heidän arvojensa ja elämäntyyliensä pohjalta erilaisia mainonnallisia tarpeita varten. Luokiteltavia asioita ovat esimerkiksi ostomotivaatio ja –käyttäytyminen sekä myytävien tuotteiden ulkonäkö.

psykologinen sodankäynti Operatiivisella ja taktisella tasolla sovellettava, erityisesti tiedon sisältöön kohdistuva *informaationsodankäynnin* muoto. Kyse on kaikista niistä sotilaallisista viestintätoimista, joiden tarkoituksena on heikentää tai lamauttaa vastustajan tai sitä tukevien tahojen taistelutahtoa ja turvata ja tukea omaa toimintaa. Psykologisilla operaatioilla pyritään vahvistamaan itselle ystävällisen kohderyhmän myönteisiä tunteita ja heikentämään vihamielisen kohderyhmän tahtoa. Operaatiot tapahtuvat pääsääntöisesti jakamalla harhauttavaa tietoa puolustusvoimien ja valtionjohdon tilanteesta, toiminnasta ja operaatioista. Psykologisessa sodankäynnissä korostetaan tiedon hankinnan ja analysoinnin sekä mielikuvien

tärkeyttä.

psykologiset operaatiot ks. psykologinen sodankäynti

psyops (*psychological operations*) ks. psykologinen sodankäynti

PTC (*piece to camera*) Tiivis television uutislähetyksen otos, jossa tapahtumapaikalta raportoiva toimittaja puhuu kameralle suorassa lähetyksessä.

PTV (*public television*) Valtion, katselijoiden tai sponsoreiden rahoittama ei-kaupallinen televisiotoiminta, jonka tavoitteena on tarjota monipuolista ohjelmaa erilaisia kansaryhmille.

public ks. julkiso

public access ks. kontaktiohjelma

public access tv Yhdysvaltalainen kansalaisteleviisiojärjestelmä, joka perustuu paikallishallinnon päätöksille siitä, että kaupalliset kaapelikanavat veloitetaan tarjoamaan ohjelma-aikaa ja tuotantoapua paikallisille yhteisöille.

public domain Materiaali, jolla ei ole tekijänoikeutta tai jonka tekijänoikeus on vanhentunut.

public issue ks. teema

public journalism ks. kansalaisjournalismi

public opinion ks. yleinen mielipide

public relations ks. suhdetoiminta

publizistik ks. zeitungswissenschaft

puffery Liioittelevia superlatiiveja sisältävä lehdistötiedote.

puffi 1) Journalistiseen muotoon verhoiltu juttu, jonka varsinainen tarkoitus, sisältö ja idea on tekstimainonnallinen. Puffi tukea perusteettomasti ja kriittittömästi jotakin yritystä, sen tuotteen tai palvelun myyntiä tai edistää yksityisen henkilön, yhteisön tai viranomaisen etua. Puffin taustalla on usein mainoskytkentä. Eettisesti piilomainonta on journalistisen aseman väärinkäyttämistä ja se horjuttaa välineen journalistista uskottavuutta. Puffien kieltämisen perusteena on näkemys, jonka mukaan lehden toimitussivujen sisällön tulee nojautua vain toimituksellisiin aloitteisiin ja arviointeihin. Yrityksiä ja niiden tuotteita koskevan materiaalin julkaisemista voidaan kuitenkin pitää perusteltuna, jos aineistolla on lukijoille merkittävää (kuluttajapoliittista) informaatioarvoa. 2) Tulevan radio- ja tv-ohjelman oma mainos. 3) Toisen tuotteen mainonta toisen vastaavanlaisen tuotteen varjolla, esimerkiksi keskioluen mainostaminen ykkösoluen kautta.

puffipalsta Tuoteuutuuksia esittelevä lehden palsta tai osasto.

puhdas pöytä –metodi Journalististen tutkimusten käynnistäminen avoimella mielellä ja ilman ennakkokäsityksiä ”tarkistusmielessä” koskien esimerkiksi viranomaisten toimintoja.

puhelinkontaktiohjelma Yhteisnimitys erilaisille keskustelu-, visailu-, tietokilpailu- ym. suorana lähetäville ohjelmille, joihin kuuntelijat voivat tulla mukaan soittamalla johonkin tiettyyn radion numeroon.

puheviestintä Verbaalinen tai nonverbaalinen vuorovaikutus, johon osallistuu vähintään kaksi henkilöä, jotka ovat tietoisia toistensa yksiköllisyydestä. Puheviestinnästä poiketen joukkoviestinnässä ei voida tunnistaa viestintään osallistuvien yksilöllisyyttä.

puhuva pää Televisio-ohjelman esitysmuoto, jossa toiminnan sijasta kuvataan läheltä puhuvia ihmisiä. Radioon verrattuna televisiosesiintyjän nonverbaalinen viestintä ja kasvokkain katsojalle osoitetut sanat luovat kuitenkin vaikutelman inhimillisestä vuorovaikutustilanteesta. Puhuva pää ottaa katsojaan siis katsekontaktin.

pull-out quote Jutusta poimittu ja taitollisesti korostettu haastateltavan sitaatti.

pull quote ks. sitaattilaatikko

pull-teknologia Teknologinen ominaisuuspiirre, joka tekee käytettävästä mediasta "vetotyyppisen", jolloin käyttäjällä on varsin runsaasti kontrollointimahdollisuuksia esityksen ajankohtaan, laatuun, sisältöön ja esitystapaan. Tyypillinen pull-teknologiaa edustava media on tietoverkko, jossa käyttäjä voi valita vapaasti häntä kiinnostavaa aineistoa ja siirtyä käyttöliittymää vuorovaikutuksellisten käyttäen uuteen aineistoon.

pulp fiction Halpa kertomakirjallisuus, jolla ei ole merkittäviä kirjallisia arvoja.

pulp magazine Alkujaan huonolaatuiselle kehyspaperille painettu huokeahintainen tieteis- ja kauhutarinoita sisältävä julkaisu 1920-1960-luvuilta.

pulsing Mainostaminen käyttämällä lyhyitä mainostamisjaksoja korkeilla panostuksilla. Jaksoja seuraa pitkä hiljainen jakso, jolloin ei mainosteta lainkaan.

punctum Valokuvatutkija Barthesin käsite valokuvan häiritsevistä ominaisuuksista tai "kummallisuuksista", joka pistää katsojan silmään ja rikkoo kuvan selkeät merkitykset.

pundit Median usein haastattelema oman alansa asiantuntija.

punk Slangitermi "sällimäisille" jutuille, joilla ei ole välitöntä uutisarvoa.

puolijäljitelmä ks. piraattikopio

puoluelehti ks. sanomalehti

puomi Pitkä vapa, johon mikrofoni kiinnitetään. Puomilla pidennetään mikrofonin ylettymäaluetta pitämällä mikrofoni kuvan ulkopuolella ja kuvattavien tapahtumien yläpuolella.

puomimies Äänisuunnittelijan tai äänittäjän apulainen, joka ohjaa puomin päähän kiinnitettyä suuntamikrofonia tarkoituksena tallentaa kuvauksen aikaista puhetta, hengitystä tai vaatteiden kahinaa. Puomimestä kutsutaan myös toiseksi äänittäjäksi tai ääniassistentiksi

purkaja ks. purkaminen

purkaminen Ääninauhalla tai puhelimitse toimitukseen sanellun tekstin kirjoittaminen ladontaa varten tai tallentaminen toimituksen tekstikantaan. Kyseisen työn tekijää kutsutaan *purkajaksi*.

purkitus Tiedossa olevan uutistapahtuman kirjoittaminen etukäteen menneessä aikamuodossa tarkoituksena julkaista juttu heti tapahtuman jälkeen.

push back ks. dolly in / dolly out

push in ks. dolly in / dolly out

pushing the envelope Televisio-ohjelmien ja -mainosten "venyttäminen" uusilla ideoilla yleisen hyvän maun ja sopivuuden rajoille ilman että yleisöä loukattaisiin.

push-teknologia Teknologinen ominaisuuspiirre, joka tekee käytettävästä mediasta "työntötyyppisen", jolloin käyttäjällä on erittäin vähän kontrollointimahdollisuuksia esityksen

ajankohtaan, laatuun, sisältöön ja esitystapaan. Tyypillinen push-teknologiaa edustava media on televisio ja radio. Myös sanoma- ja aikakauslehdet perustuvat tiettyyn ilmestymisajankohtaan, mutta ovat enemmän käyttäjän kontrolloitavissa kuin televisio. Lehdestä voidaan lukea juttuja eri osastoilta valikoitavassa järjestyksessä, valita kiinnostavia juttuja, vain silmäillä joitakin ja jättää joitakin huomioimatta.

puskahaastattelu Haastattelutilanne, jossa toimittaja esittää haastateltavalle yllättäen kiusallisia tai toraisia kysymyksiä.

puskaradio Epävirallisten tai satunnaisten kanavien, kuten työtoverien sosiaalisen kanssakäymisen kautta, tapahtuva viestintä. Puskaradion sanomat ovat vähemmän uskottavia kuin läheisempien ystävien kesken sisäisen lähiverkon kautta leviävät sanomat.

PUT (*people using television*) Yleisönmittausmenetelmä, jolla selvitetään television katsojien lukumäärä tietyllä alueella ja tietynä ajankohtana.

putkitaitto ks. elektroninen taitto

pyhä lehmä Henkilö tai instituutio, joka jostakin syystä saa erityisen myönteistä kohtelua joukkoviestimissä. Nimi viittaa hindujen kunnioittamaan eläimeen.

pyramidi ks. kärjellään seisova kolmio

pyramiditaitto ks. taitto

pyrotekniikka Keinotekoisia efektejä (räjähdyksiä, tulipaloja yms.) synnyttävä elokuvan tuotantotekniikka.

pystypanorointi ks. tiltaus

pystytaitto ks. taitto

pysäytyskuva Elokuvan ja television tehokeino, jossa toiminta pysäytetään haluttuun kohtaan toistamalla samaa kuvaruutua monta kertaa peräkkäin. Pysäytyskuva on yleinen tapa esityksen lopettamiseksi, koska se antaa tunteen pikemmin jatkuvuudesta kuin lopullisesta pysähtymisestä.

pyyhkäisy Siirtymätehoste, jossa ensimmäisen leikkeen ”pois pyyhkäiseminen” paljastaa sen alta seuraavan leikkeen.

päivittäminen 1) Aiemmin tehdyn, mutta julkaisematta jääneen jutun valmistaminen julkaisukuntoon ajankohtaistamalla jutun sisältämät tiedot. 2) Vanhojen tietojen korvaaminen uusilla erityisesti verkkosivuilla. 3) Uuden tietokoneohjelman version asentaminen vanhan tilalle.

päivitysvahti Toiminto, joka lähettää käyttäjälle ilmoituksen, kun jollekin seurannan kohteeksi valitulle verkkosivulle on tehty muutos.

päiväkirjakolumni Journalistin omaa elämää ja hänen kuulemiaan juoruja sisältävä kolumni.

päiväkirjatutkimus Television katselua mittava tutkimus, jossa tutkimukseen osallistuva henkilö merkitsee säännöllisesti muistiin tiedot katsotuista ohjelmista ja niiden katsojista.

päiväntapahtuma ks. lehdistön lainausoikeus

päiväpeitto Yleisötutkimuksessa saatu prosenttiosuus niiden radiokuuntelijoiden suhteellisesta määrästä tutkitussa väestössä, jotka ovat ilmoittaneet kuuntelevansa radiota vähintään puolet yhdestä 15 minuutin jaksosta yhden päivän aikana suhteutettuna koko tutkittavaan väestöön.

päivystävä dosentti Journalistisesti helppokäyttöinen henkilölähde, joka Ajoka alan asiantuntijana on valmis antamaan toimittajille kommentteja mistä tahansa heidän kysymästään asiasta.

päivystävä toimittaja Toimittaja, jonka on saatava palstansa tai ohjelma-aikansa täyteen olipa hänellä asiaa tai ei.

päiväjärjestys Median mahdollisuus asettaa erityinen agenda ("yhteiskunnallinen esityslista") nostamalla julkiseen keskusteluun sen itsensä tärkeinä tai kiinnostavina pitämiä asioita. Medialla on mahdollisuus määrätä keskustelun aiheita, tiedonvälityksen sisältöä, asioiden referointitapaa ja keskustelun rajoja, esimerkiksi asiantuntijoiden ja muiden haastateltavien valinnalla. Mediat voivat myös vaikuttaa toistensa toimintatapoihin, toimia virallisen ja epävirallisen informaation ja historiankirjoituksen lähteenä, valvojana ja vaikuttajana sekä legitimoitua vallitsevaa journalistista käytäntöä. Päiväjärjestyksen vaikuttavuutta arvioitaessa on tärkeää kuitenkin muistaa, että se, mistä asioista ihmiset keskustelevat on eri asia kuin mitä mieltä he näistä asioista ovat. Median julkisuuteen nostamalla asioilla ja niille antamalla tärkeysjärjestyksellä on kuitenkin todettu olevan vahva korrelaatio sen kanssa, miten tärkeinä yleisö pitää näitä asioita pitää. Päiväjärjestyksen asettaminen lienee helpompaa lineaarisessa sähköisessä tiedonvälityksessä, jossa aiheet seuraavat toisiaan peräkkäisessä järjestyksessä. Painetussa tiedonvälityksessä lukijan on vaivattomampi sivuttaa kiinnostamattomalta vaikuttava juttu. Asian käsittelyä painottavan *agenda setting* -käsitteen ohella toimitustyössä puhutaan myös tätä "edeltävästä" *agenda building* -vaiheesta, jolla tarkoitetaan toimituksen päätöstä ottaa jokin aihe työstettäväksi.

päiväkirjatutkimus Television katselua mittava tutkimus, jossa tutkimukseen osallistuva henkilö merkitsee säännöllisesti muistiin tiedot katsotuista ohjelmista ja niiden katsojista.

päiväkirjauutiset Uutiset, joiden käsittelemiin aiheisiin toimitus pystyy varautumaan ennakolta, esimerkiksi vaalit, valtiovierailut, urheilutapahtumat ja erilaiset kokoukset ja konferenssit.

päivälehti ks. sanomalehti

päivälista Toimituksen työnjohdollinen uutislista päivän aikana työstettäväksi otettavista juttuaiheista ja niiden tekijöistä.

pärstä ks. naama

pääjuttu Uutislähetysten tai lehden numeron tärkein ykkösuutinen.

pääkirjoitus Kirjoitus, jossa lehti virallisesti ja instituutiona ottaa kantaa johonkin ajankohtaiseen yhteiskunnalliseen kysymykseen. Se, ettei pääkirjoitus useinkaan edusta kirjoittajansa persoonallista kantaa näkyy kirjoituksen nimettömyytenä. Pääkirjoitusten laatiminen on ollut vanhastaan lähinnä päätoimittajan tehtävänä, mutta sittemmin kehitys on johtanut erityisten artikkelitoimittajien tai tiiminä toimivien artikkelitoimitusten syntyyn. Näiden lisäksi pääkirjoituksia voivat laatia myös lehden erityisosastojen toimittajat omalta erityisalaltaan.

päälehtijärjestelmä Alunperin Saksasta levinneet *Kopfblatt*-lehdet, joita julkaistiin eri nimisinä, mutta lähes samansisältöisinä eri paikkakunnilla. Päälehdet olivat tyypillisiä varsinkin poliittisessa puoluelehdistöissä. Suomessa *Kopfblatt*-lehdistöä edustivat 1930-luvulla ilmestyneet IKL:n lehdet. Vastaavanlainen yhteistyö näkyy nykyään puolue- ja ilmaisjakelulehdissä niiden yhteisinä sivuina.

päällekkäiskuva Televisiokuva, joka näkyy toisen kuva läpi.

päällekkäislevikki Se osa kahden tai useamman lehden tai mainosvälineen levikistä, joka menee samoihin talouksiin tai kohdistuu saman kohderyhmän osaan.

päällekkäispeitto Tilanne, jossa sama kuluttaja seuraa useita eri medioita.

pääsivu ks. kotisivu

pääsy 1) Erilaisten aihepiirien, ihmisten ja näkökulmien pääseminen mediaan ja tätä mediajulkisuuteen pääsyä koskeva tutkimus. Tutkimuksellisesti mielenkiintoisia kohteita ovat kysymykset siitä, ketkä pääsevät mediajulkisuuteen, mitkä seikat vaikuttavat julkisuuteen pääsyyn ja kuinka hyvin erilaiset kansalaisryhmät ja vähemmistöt ovat esillä mediassa. Julkisuuden on todettu tässä mielessä olevan varsin "epädemokraattista". 2) Journalistien tiedonhankinnan mahdollisuudet ja organisaatioiden sille asettamat esteet ja rajoitteet.

pääte Tyypillisimmin näppäimistöä ja näyttöstä koostuva laite, jolla käyttäjä voi kommunikoida tietokoneen kanssa.

päätekeskustelu Kahden tai useamman käyttäjän reaaliaikainen viestien vaihto tietoverkossa. Internetissä päätekeskustelu on mahdollista esimerkiksi IRC-yhteyskäytännön avulla.

päätetaitto ks. elektroninen taitto

päätila Korkeussuunta, jossa tv-esiintyjän pään yläpuolista tilaa voidaan kuvata ilman että kuvaan tulee mikrofoni tai muuta studiokalustoa.

päätoimittaja Yksittäisen toimituksen työstä sananvapausslain mukaisesti vastaava toimittaja, joka välineestä ja tilanteesta riippuen voi olla myös työnjohdollinen esimies. Päätoimittaja määrittää välineensä yleissisällön ja valvoo toimituspoliittisen linjan toteutumista. Päätoimittaja on viestintäyrityksen sisällä journalistisesti vastuussa siitä, että toimitus seuraa välineelle määritettyä yleislinjaa ja usein myös taloudellisesti vastuussa toimituksen työskentelystä. Yleisölle päätoimittaja on moraaliossa vastuussa mediansa sisällöstä ja luotettavuudesta. Edelleen hän on tarvittaessa myös juridiossa vastuussa tilanteessa, jossa lehteä syytetään sisällön perusteella. Lehdelle voi olla useita päätoimittajia, joista kuitenkin yhden on oltava vastaava. Vastuu voidaan myös jakaa, mutta sen jakautuminen on ilmoitettava tarkasti.

päätoimittajarikkomus Sananvapausslaissa rangaistavaksi määritetty vastaavan toimittajan teko, jossa tämä tahallaan tai huolimattomuudesta olennaisesti laiminlyö toimitustyön johtamis- ja valvontavelvollisuutensa. Seurauksena on oltava, että laiminlyönti on omiaan myötävaikuttamaan yleisön saataville toimitetun viestin sisältöön perustuvan rikoksen toteutumiseen. Lisäksi edellytetään, vastaavaa toimittajaa ei pidetä rikoksen tekijänä tai siihen osallisena.

päällekkäispeitto Kahta lehtiä lukevien osuus jommankumman lehden lukijamäärästä.

pönttö Slangitermi toimituksen näyttöpäätteelle.

pönötysjournalismi Toimittajan tuppautuminen samaan valokuvaan maailmankuulun haastateltavansa kanssa. Pönöttäminen viittaa omahyväiseen oman aseman korostamiseen.

pönötyspolitiikka Useimmiten poliitikkojen tarkoitushakuinen "paistattelu" julkisuudessa.